

Joan. 21. puli: Nescitis quid petatis. At apud Joan. 21. n.6. legitur, quod cum Discipuli inuoluer tota nocte laborarent, apparens illis Jesus dixit: Mittite in dexteram navigii, & inuenietis. Miserunt ergo, & non jam valebant rete trahere pro multitudine piscium. Confer modò discipulos cum filiis Zebedæi: omnes isti ad dexteram tendunt: Jacobus, & Joannes repelluntur, & censurâ invidiam: Nescitis quid petatis. At discipuli dexterâ gaudent cum magno fructu, multis, & magnis piscibus retia sua implent: filii Zebedæi proprio voluntatis affectu ferebantur, & inde inscienter agunt: At disci-

N. str. v. lunas nans. obedienti fructifera.

puli ex Domini imperio laxant retia sua? & inde fructuosam piscationem percipiunt. Voluntas propria inanis; obedientia fructifera. Noster Div. Cyrill. Alexandr. lib. 12. in Ioan. cap. 62. ait: Retibus in dexteram partem jactis, magna multitudo piscium capta est. Inssu autem Domini hoc factum est: quia non rapuerunt gratiam, sed imperio Christi paruerunt: Expende tantæ felicitatis radicem: quia non rapuerunt gratiam, quia extenderunt retia in dexteram, non rapientes gratiam, sed imperio Domini obedientes.

D. Cyrill. Alex.

CAPUT XVII.

1. Post dies sex assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, & ducit illos in montem excelsum seorsum: 2. Et transfiguratus est ante eos. Et respexit facies ejus sicut Sol: vestimenta autem ejus facta sunt alba, sicut nix. 3. Et ecce apparuerunt illis Moyses, & Elias cum eo loquentes. 4. Respondens autem Petrus, dixit ad Jesus, Domine, bonum est nos hic esse, si vis faciamus hæc tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, Eliæ unum. 5. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos, & ecce vox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite. 6. Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde. 7. Et accessit Jesus, & tetigit eos, dixitque eis, surgite, & nolite timere. 8. Levantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Jesus. 9. Et descendentibus illis de monte, præcepit eis Jesus, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis à mortuis resurgat. 10. Et interrogaverunt eum discipuli dicentes: Quid ergo scribæ dicunt quod Eliam oporteat primum venire? 11. At ille respondens, ait eis: Elias quidem venturus est primus & restituet omnia. 12. Dico autem vobis, quia Elias jam venit, & non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quæcumque voluerunt. Sic & filius hominis passurus est ab eis. 13. Tunc intellexerunt discipuli, quia de Joanne Baptista dixisset eis. 14. Et cum venisset ad turbam, accessit ad eum homo genibus provolutus ante eum. 15. dicens: Domine miserere filio meo, quia Lunaticus est, & male patitur: nam sæpè cadit in ignem, & crebrò in aquam. 16. Et obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum. Respondens autem Jesus, ait: 17. O generatio incredula, & perversa, quousque ero vobiscum? Usquequò patiar vos? Afferte huc illum ad me. 18. Et increpavit illum Jesus, & exiit ab eo daemionium, & curatus est puer ex illa hora. 19. Tunc accesserunt Discipuli ad Jesus secretò, & dixerunt. Quare nos non potuimus ejicere illum? 20. Dixit illis Jesus: Propter incredulitatem vestram. Amen, quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc, & transibit. Et nihil impossibile erit vobis. 21. Hoc autem genus non ejicitur nisi per orationem, & jejunium; 22. Conversantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Jesus: Filius hominis tradendus est in manus hominum. 23. Et occident eum, & tertia die resurget: & contristati sunt vehementer. 24. Et cum venissent Capharnaum, & accesserunt didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei Magister vester non solvit didrachma? ait, Etiam. 25. Et cum intrasset in domum, prævenit eum Jesus, dicens: Qui tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum, vel censum à filiis suis, an ab alienis? Et ille dixit, ab alienis. 26. Dixit illi Jesus: Ergo liberi sunt filii. 27. Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum: & eum piscem qui primus ascenderit, tolle: & aperto ore ejus, staterem illum sumens, da eis pro me, & te.

ARGUMENTUM

ARGUMENTUM CUM Remissionibus.

- Primò, Vers. 1. Transfiguratur JESUS in monte: & est explicatum tom. 4. cap. 8.
Secundò, V. 10. Docet Eliam in spiritu, scilicet Joannem Baptistam, jam venisse, Eliam verò in persona venturum; de quo egi tom. 4. cap. 9. à num. 1.
Tertiò, V. 14. Sanat puerum Lunaticum, quod expendit. 4. eodem cap. 9. à n. 12.
Quartò, V. 18. Declarat fidem ut granum sinapis magna miracula facere de quo eodem cap. 9. à n. 55.
Quintò, V. 22. Prædicat instare suam passionem, & mortem, quod expendi tomo 4. cap. 37.
Sextò, V. 24. Mandant solvere didrachma pro se, & Petro, ostendens se ad id non teneri: de quo dixi c. 9. num. 64. tom. 4.

Transfiguratur JESUS.

QUÆSTIO I.

Quare ad spectaculum tanti mysterii præter tres Apostolos eliguntur Moyses, & Elias ex veteri Testamento?

- 1. AIT noster Evangelista in præsentia: Assumpsi JESUS Petrum, & Jacobum, & Joannem. Quod Evangelium satis latè, & ample explicavi tom. 4. in Evangelia, per triginta quatuor quæstiones; nunc majoris doctrinæ gratiâ adde aliqua ex ibi prælibatis.
2. Ad hoc magnum spectaculum ex utroque Senatu Prophetico, & Apostolico præstantissimos viros adducit Christus. Tertullian. de Præscript. cap. 22. ait: Non quasi ceteros reprobandis, sed quoniam in tribus testibus stat omne verbum. Ut testimonium de sua magnifica gloria esset firmum, multos spectatores, ac testes conducit JESUS-CHRISTO nato advolat Angelus ad pastores: Natus est vobis hodie Salvator. Luc. 2. n. 11. & statim Evangelista subdit no. 13. Et subito facta est cum Angelo multitudo militiæ cælestis: advolat Angelus in officium, advolant & alii: Canit Angelus, canunt & alii, te-

Tertull. Christus suam gloriam vult multorum testimonio significari.

Luc. 2.

statur Angelus, attestantur, & alii infantem D. Leo. Deum in antro natum. D. Leo serm. 10. de Nativitate ait: Ut excellens fieret testimonium, cui militiæ cælestis multitudo concineret. Baptizato Christo innuat Divinus Pater de Cælo: Hic est filius meus dilectus, &c. Matth. 3. nu. 17. Audi vocem Patris, quæ aban idem rebus faciebat & subditur n. 16. & vidit Spiritum Dei descendentem, sicut columbam. Firmare videtur columba Dei testimonium, ut in ore doctum staret omne verbum de Christo Deo. Pulchrè D. Nazianz. D. Nazianz. Orat. 40. ait: Spiritus Divinitatis testimonium offert, nimirum ad Patrem accurrens. Cum testatur Pater, advolat Spiritus, quasi vocem excipiens, & confirmans.

Apostolus scribens ad Philemonem, ut Onesimum pie, & amice recipiat, ad preces socium Ad Philemonem, & ait: Paulus vincit, & lem. Timotheus frater Ad Philemon, n. 1. Urget & ipse Apostolus scholam Corinthiam, ut vitam sanctè, & rectè instituat, & inquit: Paulus vocatus Apostolus, & Sosthenes frater. 1. Cor. 1. n. 1. Idem Doctor gentium mittit litteras, quibus monet Colossenses, & limine signat: Paulus & Sylvanus, & Timotheus, 1. ad Coloss. 1. n. 1. Quid est, quod Apostolus ad suos discipulos promovendos, tot apponit testes disciplinæ Evangelicæ? Perbelle D. Hieron. ad Philemon. scribit: Multa ut epistola majorem haberet auctoritatem, quæ non ab uno scriberetur, &c. Certè multa e sacro senatu capita, si conveniunt, multam dubiis fidem, multamque novis rebus auctoritatem conciliant. D. Hieron.

QUÆSTIO II.

Quare ex omnibus Patribus veteris Testamenti Moyses, & Elias eliguntur ad tantam Transfigurationis gloriam.

SCRIBIT noster Evangelista: Et ecce apparuerunt cum illis Moyses, & Elias: D. Luc. 9. ait Luc. 9. cap. 9. Visti in majestate Origenes: Visti in gloria: quod latè explicavi citato cap. 8. q. 14. & 15. Nunc verò ex ibi dictis aliqua explicatius dicemus.

Primò: D. Gregentias Diabolo cum Herbanno, ait: Moysen, & Eliam, tunc perfectos Deus reddidit, cum eos sua perfectionis, id est, gratia participes effecit. Nempe cum JESUS carne indutus in monte Thabor transfiguratus est: tunc enim jussu, & ecce Moyses, & Elias spiritu virtutis ejus adducti sunt, & ei assuerunt. Ex omnibus Patribus antiquis veniunt Moyses, & Elias, tanquam omnium maximi, & inde ex tantis meritis, cum essent consummati in omni perfectione, ac virtute altant Jesu, quia cum quis adharet Jesu, ad eumque congregatur, tunc omnem perfectionem attingit, ac in se exhibet. Moysen & Eliam tunc perfectos Deus reddidit. JESU. Cum JESU carne indutus transfiguratus est, & ecce Moyses & Elias. Tunc ostenduntur in omni perfectione, cum videntur associati Jesu.

Secundò Euthymius: apparet Christus in

ter Euthym.

ter Moysem & Eliam; in Moyse, clementia re- præsentatur, qui mitissimus omnium erat; in Elia autem zelus legis: & Christus D. omnium perfectionum apex: consistit inter benignitatis clementiam, & austeritatis rigorem; quia austeritas legum commiscenda, ac temperanda cum clementiæ suavitate: & si ulterius quæras, quoniam corum fuerit ad dexteram? videtur, quod Moyse, utpote antiquior, & primus nominatus, quia semper pietas meliorem sortitur locum, & primas tenet partes.

Principis consistens inter pietatem & rigorem, & pietas primas tenet.

7. Tertull.

Tertio Tertullianus licet datus citata q. 14. iterum veniat in examen lib. 4. contra Marcion. Quid, ait, tam Christi creatoris, quam secum ostendere prædicatores suos; cum illis gloriam suam communicare, à quibus gloria Dominus nuncupabatur? cum principalibus suis, quorum alter populi informator aliquando, alter reformator quandoque, alter initiator veteris Testamenti, alter consummator novi? Ex quibus verbis variis in locis multa expendi in laudem magni Parentis Eliæ; nunc etiam obiter perpende illa verba. Alter consummator novi. Quid gloriosius; Elias dicitur consummator novi testamenti: Cujus autor, princeps, & initiator exiit Christus D. Principium, & finis inter se maxime correspondent, ut patet ex his, quæ Christus D. de se ait. Apoc. 1. n. 8. Ego sum Alpha, & Omega, principium, & finis: Tanta est Christi benignitas in servos suos, ut quæ sunt illius propria, cum servis suis communicet, eoque illius participes facit: Christus D. principium, ac finis totius novi testamenti, illiusque consummator; Tamen sic nobilitat, ac condecorat servum suum Eliam, ut quæ ipsius Christi sunt propria, Eliæ per gratiam, ac participationem concedit, quantum fas est.

Apoc. 7. Maxime nobilitatur Elias, cum dicitur consummator testamenti.

8.

Quarto: Expende illa verba: Cum eis gloriam suam communicare, à quibus Dominus gloria nuncupatur. Boni servi Moyse, & Elias maxime suis verbis ac factis prædicarunt, ac celebrarunt Christum, ut Dominam gloriæ: inde Christus eos condecorat, suæ gloriæ participes efficiens. Ait Deus 1. Reg. 2. n. 30. Quicumque glorificaverit me, glorificabo eum: Chaldaicus legit: honorantes me honorabo: D. Hieron. epistol. 26. ad Pammachium; non solum de futuro sæculo intelligit, sed etiam de præsentis, & ait: Alii hoc intelligunt de futuro, quando major ventur in gaudium, & transeunte mundo, Sanctorum corona non transiit: ego & in presentiarum video Sanctorum promissa compleri: quod confirmo ex eo quod dicitur de Aaron Ecclesiast. 4. n. 8. & 9. Beatificavit illum in gloria: & circumcinxit eum zona gloriæ & induit eum stola gloriæ. Ubi ter gloria dicitur Sacerdos honorificatus à Deo, tripliciter Deum honorificavit, ac laudavit; nomen Sanctum Dei habebat scriptum in fronte; in pectore, ac rationali nomina duodecim filiorum Israël, quos Deus creavit capita sui populi, totaque vestis cærulea erat, quo denotabatur tota ejus vita, Deo consecrata, ac dedicata. Exod. 28. Et ita capite, pectore, ac veste Deum glorificabat.

1. Reg. 2. Chaldaic. D. Hieron.

Deus honorificat honorificantes se. Eccles. 5.

9.

Quinto: Iterum ad examen voco verba illa: Cum eis gloriam suam communicare, à quibus gloriæ Dominus nuncupatur? Cum principalibus suis? Supremus Rex Christus ostendens maiestatem, ac celsitudinem Divinitatis, ac

gloriæ, illius principales proceres sui regni participes facit, eoque ad eam advocat; non enim suam gloriam solum sibi retinet, sed cum aliis communicat, ut ita mentem, & prodigiosum miraculum haberetur, si sui nobiliores, ac præstantiores, à tanta gloria separati, ac exciui viderentur. Intendens Petrus avertere Christum à morte crucis: a se te Domine, non erit tibi hoc: graviter increpatur à Christo D. Vade post me Satana, scandalum es mihi, quia non sapias, quæ sunt Dei: Matth. 16. num. 23. Quæ verba ponderans Germanus Constantinopolit. Oratione in Exaltation. contra Bogomilos, quæ extat apud Greherum tom. 2. ait: O miraculum ingenis, Satanæ appellatur magnus Pater, quod crucem deiret, &c. Quodnam est hoc ingenis miraculum, quod Petrus rejiciatur, & non sapiat, quæ sunt Dei? Petrus erat unus ex nobilioribus Christi discipulis, ac sectatoribus, & valde ingenis, ac inusitatum prodigium erat, quod ipse esset exclusus, ac divisus à cognitione secretorum, ac mysteriorum Dei.

Divina virtus est magnos in sui consortium admittit.

Matth. 16. Germanus

10.

Sexto: Dicamus hic etiam aliqui in laudem magni Parentis Eliæ: Apparuerunt cum eo Moyse, & Elias: Dixit Christus D. suis discipulis: Sunt de his stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis in regno suo. Matth. 16. n. 28. Luc. 9. n. 27. Juxta communionem Sanctorum Patrum sententiam, Augustini, Chrysostrami, D. Hieronym. D. Ambrosii, & aliorum, quos citavi tom. 4. cap. 6. q. 14. Transfiguratio regnum Dei vocatur, ad quid regnum Dei? ex magna multitudine Sanctorum, quam nemo numerare potest, Apoc. 7. In illa autem Transfiguratione duo electi Domini apparuerunt, Moyse, & Elias; at hi duo præ sua magna sanctitate integrum regnum Christo referant: Inde ait Xiphilinus Patriarcha Constantinopolit. Orat. de Cruce. Viso enim Jesu transfigurato, & Moyse, atque Elia, seu satellibus quibusdam, viderunt Christum in regno. In tanta æstimatione sunt hi duo viri magni apud Christum, ita ut in uno Moyse, atque Elia totum amplissimum Christi regnum representabatur.

Matth. 16. Luc. 9.

Apoc. 7. Elias & Moyse pro multis. Xiphilinus

11.

Cum Christus præsentaretur in Templo, Duo viri justi inventi sunt in illo, sicut scribit D. Lucas 2. n. 25. Ecce homo erat in Jerusalem, cui nomen Simeon, & homo iste justus, &c. Es erat Anna Prophetissa, &c. Duo tantum viri adducuntur in templum, ut excipiant Jesum, ejusque magnificam gloriam prædicent. Cur non potius magna iustorum multitudo convocatur de terra, & à cælo multitudo militiæ cœlestis exercitus, ut die natalitio Domini? non in multitudine delectatur Christus, sed in paucis ardenti, ac ferventi charitate diligentibus; quam hi licet essent pauci, & duo; tamen tam præclara erat eorum virtus, ut pro magna multitudine reputarentur. Ait Guerricus Abbas, ser. 2. de Purificatione. Hi duo vario virtutum decore adoraverunt thalamum tuum, Simeon ad suscipiendum Christum regem... Sufficit tamen istorum occurus ad omnem solemnitatem, & lætitiā, eo quod consummatio inundat lætitiā, & consummatio, atque abundans lætitiā paucorum, facile compensat multorum congregationem. Pauci eminentes sanctitate multorum congregationem superant.

Luc. 2.

Sæpe pauci iusti præstantiores, quam multi.

Guerric. Abbas.

Interrogatio Discipulorum de Elia.

QUESTIO III.

Quare Elias destinatus est, non ad primum, sed ad secundum Christi adventum?

12. Scribit noster Evangelista hoc e. 17. à n. 10. Quod discipuli Christi ipsam interrogaverunt, dicentes: Quid ergo Scriba dicunt quod Eliam oporteat primum venire? Quod explicavi jam tom. 4. cap. 9. in exordio, pro majori doctrina Adde.

13. Primus Christi adventus gratia, secundus iustitia.

Malach. 4.

Joël. 2.

Sophon. 1.

14.

D. Chryf.

Abulens.

Certissimum est absque ulla dubitatione, quod magnus Parens Elias Tesbites destinatus est, non ad primum Christi adventum, quod natus est in carne; sed ad secundum adventum: quando veniet ut iudex. Evidenter hoc fidei dogma patet ex Scriptura, ex Malachia 4. n. 5. Ecce ego mittam vobis Eliam prophetam, antequam adveniat dies Domini magnus, & horribilis. Tempus primi adventus dicitur tempus gratiæ, dies salutis, ac tempus acceptabilis: tempus vero secundi adventus, dies vindictæ, ac dies novissimi iudicii vocatur, & dies Domini: magnus, & horribilis, ac terribilis: de quo Joël 2. n. 31. Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus, & horribilis: Sic & Sophonias 1. n. 14. Juxta est dies Domini magnus, juxta est, & velox nimis. Dies ira dies illa, dies tribulationis, & angustia. Et quod Elias, & Enoch venturi sint ante secundum Christi adventum ad prædicandum, est constans, ac receptissima Patrum sententia, ut late dixi to. 1. in Apocalypf. cap. 11. q. 7. per totam. Unde aperte errant Calvinistæ, dum dicunt Eliam esse Joannem Baptistam, & inde quod Elias pertineat ad primum adventum Christi, quod est falsissimum. Elias & Joannes Baptista, quamvis in officio præcursoris conveniant, in personis sunt valde realiter distincti, & Elias destinatus est ad secundum Christi Adventum, ut patet ex his, quæ hic modo dixi quam sententiam latius citato Apocalypseos loco explicavi.

Hoc posito: primo inquirimus, cur Elias destinatus est non ad primum Christi adventum, sed ad secundum? Et ratio à priori, altissima Dei providentia; & quis poterit scire consilium Dei? Liceat tamen aliquid investigare. Et primo, D. Chrysostr. homil. 58. etiam apud catenam D. Thome, ad hæc verba, Respondeat omnia; si autem, ait, tot bona erunt ex Elia presentia, quare tunc non eum misit? Dicemus, quia tunc Christum æstimantes Eliam, non crederent ei. Tunc autem Elia credent: quia tunc cum post tantam expectationem venisset annuntians Jesum, facilius suscipient quam ab eodem dicerentur. Quod dictum Chrysostr. magis explicat Abulensis hoc cap. 17. q. 137. quia si Elias advenisset tempore Christi profusus esset impedimentum fidei Christi; quia Judæi

viacentes magnam sanctitatem Elia, putantes Christum esse Eliam, non crederent ei testificanti de Jesu Filio Dei, vero Messia.

Secundò, ex Abulensi citato loco colligo aliam rationem: Cur Elias non debuit dupliciter venire ante primum, & secundum adventum, sed ante hunc ultimum? quia tunc erit tribulatio magna, qualis nunquam fuerit, & ideo tunc erit danda magna consolatio per Eliam omnibus. Deinde quia, ut ait Apostolus: statutum est hominibus semel mori; ex quo ait Abulensis citatus: si Elias tanta facturus erat; quare Deus non misit eum antea. Dicendum, quod non fuit tempus conveniens ad mittendum eum: Elias homo est, & cum semel, venerit, occidendus est: Et ideo tunc debuit venire, quando erat occidendus, ut ita ex ejus morte cognosceretur quod Elias erat homo, ne ob eximiam opinionem ejus sanctitatis plulquam homo æstimeretur.

15. Abulens.

Tunc venis Elias quando moritur, ut cognoscatur homo.

16.

Tertio: Pimus Christi adventus pietatis, gratiæ, & misericordiæ, ut jam notavi in limite quætionis. Secundus adventus vindictæ, justitiæ, ac rigoris; ideo ante primum adventum venit præcursor Joannes Baptista Prædicans Baptismum penitentia in remissionem peccatorum. Luc. 3. n. 3. Prædicat penitentiam suavi, ac leni aquarum lavacro. At ante secundum adventum deputatur Elias zelo Dei fervidus, qui occidit prophetas Baal: 3. Reg. 18. n. 40. & etiam duos quinquagenarios igne consumpsit: 4. Reg. 1. n. 10. Ut suo vehementi spiritu obstinatos Antichristi sequaces comprimat, ac contundat: Alta Dei sapientia disponit, & ordinat ministros prout occasio, ac tempus postulat, dividens munera pro majori ministrantium convenientia, ac aptitudine.

Luc. 3.

3. Reg. 18. 4. Reg. 1.

Deus dat ministros pro temporis convenientia.

17.

Deus ad educendum populum suum Israël de Aegypto duos eligit ministros, Moysem, & Aaron, & sic ait ad Moysem: Aaron frater tuus Levites, scio quod eloquens sit; & ipse loquetur pro te ad populum, & erit os tuum: Tu verò eris in his, quæ ad Deum pertinent. Virgam quoque hanc sume in manu, in qua facturus es signa. Exod. 4. n. 14, 16. & 17. non omnia uni dantur. Aaroni committitur ut loquatur; Moyse ut operetur. Et cur non vice versa: Aaron, scio quod eloquens sit; Moyse eximius operator, qui interfecit Aegyptum, & abscondit sabulo: Exod. 2. n. 12. & contempsit imperium Regis Pharaonis: Hebræor. 11. n. 14. Illiusque diademata ex capite projecit, ut ibi tradunt expositores ex Philone. Aaron est eloquens proferet verba; Moyse efficax in operando faciet, & ostendet signa; ut ita pro eorum proportionem, ac aptitudine munera distribuantur.

Exod. 4.

Deus distribuit munera pro ministrantium aptitudine.

Hebr. 11.

QUESTIO IV.

Quare præ cæteris Prophetis magnus Elias mittitur ad omnia restituenta, & quomodo hoc intelligendum?

Cur Elias potius, quam Moyse, vel quis alius Propheta sit secundi adventus Christi præcursor?

18.